

EV TEKSTİL TASARIMI¹

Öğr. Gör. Sultan ERDOĞAN²

ÖZET

İnsanlık tarihi kadar eski olan tekstil; tarihsel süreç içerisinde tasarım, teknik, malzeme ve teknoloji açısından gelişip yenilenecekler ilerlemektedir. Tarih boyunca insanların en önemli ihtiyaçlarından olan giysi, aksesuar ve ev tekstili gibi ürünlerin tasarımı ve üretimi günümüze kadar büyüyerek çok önemli bir sektör haline gelmiştir.

Günümüzdeki tekstil tasarımı ve üretimi ise çok çeşitli gruplara bölünmüştür. Bu gruplardan kullanım açısından ev tekstili hem tasarım açısından hem de kullanım açısından çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle 90'lı yıllardan itibaren büyüyen ve gelişen Türkiye Ev Tekstili Sanayi, onu destekleyen dernek oluşumu ve sanayicileri ile birlikte bugün önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Üretime odaklı çalışan tekstil sektörü, gelişen teknoloji ve tasarım anlayışı ile kendini geliştirmek ve tasarım açısından yenilemek zorunda kalmıştır. Ev tekstilinde estetik, tasarım, kullanım yeri ve üretim süreçleri mekân ile tekstilin birlikte düşünülmesini gerektirmektedir. Bildiri kapsamında ev tekstil tasarımı hakkında bilgi vermeyi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Ev Tekstili, Mekan, Estetik, Teknoloji.

ABSTRACT

Textile is as old as human history; it is developing and renewing in terms of design, technique, material, and technology in the historical process. Throughout history, the design and production of products such as clothing, accessories and home textiles, one of the most important needs of people, has grown into a very important sector.

Today's textile design and production are divided into various groups. In terms of usage from these groups, home textile has a very important place in terms of both design and usage. Especially since the 90s, growing and developing Turkey Home Textile Industry has made significant progress today with the formation of associations and industrialists who supported him. The textile sector, which focuses on production, has had to develop itself and renew in terms of design with its developing technology and design approach. Aesthetics, design, place of use and production processes in home textiles require space and textiles to be considered together. This paper aims to give information about home textile design.

Keywords: Design, Home Textile, Space, Aesthetics, Technology Page.

¹ Bu Makale 2-4 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen ASEAD 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

² Haliç Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, sultanerdogan@halic.edu.tr

GİRİŞ

Tekstil; insanoğlunun tarihsel süreç içerisinde doğadaki örtünme ve korunma ihtiyacının yanında günümüze kadar gelen süreçte evrimleşerek sosyolojik, psikolojik ve fiziksel gereksinimleri karşılar hale gelmiştir. Bu nedenle de sektörel olarak baktığımızda sosyolojik, ekonomik, teknolojik vb. pek çok faktör sebebiyle tasarım ve teknik olarak devamlı bir ivme, gelişim ve değişim içindedir. Teknolojinin gelişi ile gündelik yaşamda ihtiyaç ve istekler de değişime uğrayarak tüketicinin iletişim, algılama ve tüketim alışkanlıklarını değiştirmektedir. Özellikle bu değişim giyim alanında olurken fark edilmeden ev tekstili alanında da görülmektedir.

Tüketicinin gereksinimleri karşılamak için gelişmekte olan tasarım dünyasını, ürün çeşitliliğini, farklı üretim, pazarlama, markalaşma ve teknolojik yeniliklerini takip etmek gerekmektedir. Ev tekstili de bu değişim içerisinde çok güçlü bir şekilde hem tasarım hem de teknoloji ile yerini almıştır. Ev tekstili, estetik, tasarım, fonksiyonellik gibi çeşitli etkenlerle ev ve iş hayatımızda kolaylık sağlanmasının yanı sıra, insan psikolojisi üzerinde olumlu yönde etkilemektedir. Ev tekstilinde mekan ve ürünler birlikte düşünülüp kullanım amacına göre tasarım yapılarak üretim yapılması gerekmektedir. Bu nedenle de ev tekstili ürünlerinde tasarımdan sonra mekan ve kumaş özellikleri; buruşmama, sağlığa uygunluk, ihtiyaçlara uygunluk ve dünya standartlarına uygun olma gibi bir çok özellikler aranmaktadır. Özellikle kullanılan kumaşların estetik ve fiziksel özelliklerinin dengelenmesi ve kullanılacağı mekana uygunluklarının belirlenmesi gerekmektedir. Tasarımcıya bu süreçte çok büyük bir sorumluluk yüklenmektedir. Tasarımcının; tasarlama eyleminden kullanılan ipliğe, dokumaya (örme, baskı v.s.) bitim işlemlerine ve ürün haline gelene kadar olan süreci takip etmesi gerekmektedir. Bu nedendir ki tasarım, yaratıcılık ve işlevsellik açısından ele alındığında ev tekstili tasarımına daha geniş bir açıyla yaklaşılabacaktır.

EV TEKSTİL TASARIMI

Tasarım; dünyanın sosyolojik, psikolojik ve teknolojik açıdan gelişimi ve değişimine bağlı olarak günümüzde çok geniş sınırları olan bir anlam bütünlüğü süreci olarak da açıklanabilir. Tasarım sürecinde yaratıcılık, estetik kaygı, işlevsellik, görsellik, benzersizlik gibi etkenlerle şekillenirken, belirli bir amaca hizmet edecek bir ürün ortaya çıkmalıdır. Bu noktada yaratıcılık tasarımla bağdaştırıldığında, yaratıcılıkta ürünün değeri başkalarının beğenisinde değil, kendi özündedir. Yargı kaynağı ürünün kendisidir. Önemli olan yaratıcı çözümü doyuracak bir şey yaratabilmektir. Yaratıcılık, yeni ve geçerli fikirlerin yaratılmasıyla sonuçlanan bir düşüncesürecidir (Küçükerman, 1996; 63). Özellikle günümüzde ev tekstilinde yaratıcılık ön plana çıkarak tüketicinin tercihini belirlemektedir.

Günümüzde ev tekstili dünya ve Türkiye’de çok önemli bir iş ve tüketim sektörü haline gelmiştir. Önlü bu konuyu şu şekilde özetlemektedir:

“Türkiye’de “Ev Tekstili” sözcüğünün kullanımı 90’lı yıllardan itibaren yaygınlaşmış; hemen ardından da iç mekân tekstilleri kavramı ortaya atılmıştır. Bunda sektörün gelişmesinin ve diğer sektörlerin talep ettiği tekstillerin rolü büyük olmuştur.

İç mekân tekstilleri konusundaki düşünceler Avrupa'da mobilyanın seri üretimiyle 1960'lı yıllarda sorgulanmaya başlanmıştır. Mobilyanın artık; modüler bir basitlikte üretilmesi işlevselliğinin önem kazanmasına, mekânlardaki rolünün zayıflamasına neden olmuş ve onunla birlikte kullanılan tekstiller önem kazanmıştır.” (Önlü, 2004; 44).

Ev tekstili dendiğinde mobilyadan duvar halısına gibi birçok çeşitli ürün aklımıza gelmektedir. Birbirinden farklı olan bu ürünlerde kullanılan malzemeler geçmişte doğal lifler iken günümüzde doğal ve sentetik karışımli liflerden üretilmişlerdir. Dokuma ve triko makinelerinde üretilen kumaşlar, çeşitli baskı teknikleri ve bitim işlemleri ile çok çeşitli ev tekstili ürünü yapılmaktadır.

Günümüzde ev tekstilinde tasarım çok önemli bir konuma gelmiştir. Ürünlerin fonksiyonellikleri ve fiziksel özellikleri kadar tasarımları ve görünüm özellikleri de çok önemlidir. Bu sebeple tasarım, estetik görünüş, doku, desen ve renk tüketici tercihini etkilemektedir.

Ev tekstil tasarımında; doğa, etnik desenler, geometrik formlar, çizgiler, soyut desenler gibi çeşitli desenler kullanılmaktadır. Tasarımlarda estetik kaygının yanı sıra oran ve uyuma dikkat ederek üretim yapılmalıdır. CAD-CAM sistemleri ile hızlı üretim süreçleri ve çeşitlilikleri sağlanabilmektedir. Bu sistemler ile tasarım ve üretim hızlanarak sezonlar daha hızlı bir şekilde takip edilmektedir.

Tasarım yapılırken; tüketicinin tercihleri, kültürü, yaşadığı toplum, iklim şartları ve alışkanlıkları gibi etkenler göz önünde tutulmaktadır. Renk ve tasarımın; hedef kitle dediğimiz tüketici üzerinde çok büyük etkisi bulunmaktadır. Ayrıca her yıl bir sonraki sezon için açıklanan ev tekstili trendlerini de takip ederek desen, renk, malzeme gibi birçok unsuru tasarımlarında kullanmaktadır. Değişen toplum ihtiyaçları, yaşam biçimleri ve çeşitli alanlardaki yenilikler, ev tekstil tasarımında farklı ihtiyaçları gündeme getirmiştir. Tasarımcı ve üreticinin bu yeniliklerin doğrultusunda üretim yapmaları gerekmektedir. Bu süreçte tasarımcılar; hem tüketici hem de sanat ve tasarım akımlarının ve moda eğilimlerini ev tekstil tasarımının da şekillendirerek her yıl çeşitli fuarlar ile tüketicinin beğenisine sunmaktadırlar.

SONUÇ

Ev tekstil tasarımı; teknoloji ve yaratıcılık açısından sürekli bir değişim içerisinde. Tasarım ve teknoloji bir arada ilerleyerek üretici ve tüketici arasında bir denge unsuru görevindedir. Bu nedenle de insanoğlunun varoluşundan günümüze kadar hayatının her evresinde var olacak ve güncelliğini koruyacaktır. Ev tekstilinde fiziksellik, fonksiyonellik ve tasarım açısından birbirinden farklı ürünler üretilmektedir. Tasarımcının ve üreticinin; tüketici beğenisi ve ihtiyacına göre birbirinden farklı ve estetik açıdan güzel görünen ürünler tasarlaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- BAŞER, Güngör. Dokuma Tekniđi ve Sanatı, Temel Dokuma Tekniđi ve Kumaş Yapıları, Cilt I, Punto Yay. Ltd., İzmir, 2004.
- GENÇ, Adem, Ahmet, Sipahiođlu. Görsel Algılama, Sanatta Yaratıcı Süreç, Sergi Yay., İzmir, 1990.
- KALINKARA, Velittin. Konutta İç Dekorasyon, Mühendislik, Mimarlık Yay., TeknikYayınevi, Ankara, 2001.
- KAPTAN, B. Burak. İç Mekânın Niteliđini Belirleyen Öđelerin Görsellik Kazanmasını Sađlayan Oluşumlar, Anadolu Sanat Dergisi, Sayı:11, 2001.
- KÜÇÜKERMEN, Önder. Endüstri Tasarımı / Endüstri İçin Ürün Tasarımında Yaratıcılık, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.1996
- MİLES, Lessie W.C (Ed.). Textile Printing, Manchester: Society of Dyers and Colourists, 2003.
- ÖNLÜ, Nesrin. “Ev Tekstilinde Tasarımcının Rolü”, Ev Tekstili Dergisi, Dođan Ofset Yay. ve Mat. A.Ş, Yıl:11, Sayı: 40, Şubat, İstanbul, 2004.
- SÖZEN, Metin, Uđur Tanyeli. Sanat Kavramı ve Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitabevi 4. Basım, 1996
- TASMACI, Mehmet. “Ev Tekstili Tanım, Özellikler ve Sınıflandırılması” Evtekstili Dergisi, Dođan Ofset Yay. ve Mat. A.Ş, Yıl:5, Sayı: 16, İstanbul, Şubat 1998, s.40
- TOMLINSON, John. Küreselleşme ve Kültür. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2013.
- TUNALI, İ. (2004). Tasarım Felsefesine Giriş (İkinci Baskı). İstanbul: Yapı Yayın,